

De pedagogische visie

De peuterspeelzaal 't Speulhuus is een algemeen toegankelijke en laagdrempelige voorziening waar ingespeeld wordt op wensen en behoeften van kinderen en ouders, met als achterliggend doel het creëren van optimale ontwikkelingsmogelijkheden.

Het basisuitgangspunt van de peuterspeelzaal is in grote lijnen te omschrijven als:

- spelen;
- ontmoeten;
- ontwikkelen;
- observeren;
- signaleren;
- uitwisselen.

Spelen

Spelen is essentieel voor de ontwikkeling van jonge kinderen. Onder deskundige begeleiding van de leidster(s), ontdekken kinderen al spelend de wereld om zich heen. Veelzijdige en veilige speelmogelijkheden zijn van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen. De peuterspeelzaal biedt kinderen een speciaal op de leeftijd afgestemde stimulerende speelomgeving. De speelmogelijkheden zijn deels aanvullend op de situatie thuis, maar hebben ook raakvlakken. Leidsters stimuleren kinderen om veelzijdige speelervaringen op te doen, zowel individueel als in groepsverband. De leiding houdt rekening met de individuele behoeften en mogelijkheden van kinderen.

Ontmoeten

In de peuterspeelzaal ontmoeten kinderen elkaar en leren ze onder deskundige leiding in een veilige sfeer te spelen met andere kinderen. Kinderen in een groep leren van elkaar, spelen samen, maken samen ruzie, beleven samen plezier, ontdekken en maken samen regels. Door kinderen samen te laten spelen stimuleert de peuterspeelzaal een positief zelfbeeld en weerbaarheid van de peuter.

Ontwikkelen

In de peuterleeftijd maken kinderen een stormachtige ontwikkeling door, ieder kind op zijn/haar eigen unieke wijze en in zijn/haar eigen tempo. Op de peuterspeelzaal gaat het primair om gerichte ontwikkelingsstimulering. Daarbij staat het bieden van optimale ontwikkelingskansen centraal. De leidsters hebben kennis van de ontwikkeling van kinderen en ervaring in het omgaan met kinderen. Zij ondersteunen de kinderen bij het spelen zowel individueel als in groepsverband en stimuleren hen daarbij in hun ontwikkeling. Het gaat hier om de interactie tussen het kind en de opvoeders en tussen het kind en de andere kinderen. De leidsters hebben aandacht voor de taalontwikkeling, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de ontwikkeling van de creativiteit, de zintuigen, de motoriek en de cognitieve ontwikkeling. Spelend leren vormt daarbij de kracht van het peuterspeelzaalwerk.

Observeren

Om de ontwikkeling van kinderen goed te kunnen volgen en het kind zo goed mogelijk te kunnen begeleiden, observeert de leidster alle kinderen op de peuterspeelzaal twee keer. De eerste keer is rond de derde verjaardag en de tweede keer op de leeftijd van drie jaar en tien maanden. De observatie vindt plaats aan de hand van een observatielijst. Bij het observeren wordt gelet op alle ontwikkelingsgebieden. Deze gegevens worden met de ouders besproken en met toestemming van de ouders worden de gegevens aan het eind van de peuterspeelzaaltijd overgedragen aan de basisschool.

Signaleren

Met signaleren wordt bedoeld het onderkennen en bespreken van zorgen over een kind, met ouders, collega's of anderen. De leidsters volgen de kinderen en kunnen nagaan of de ontwikkeling naar verwachting verloopt. Het is een basisfunctie van een peuterspeelzaal om problemen tijdig te herkennen, deze met de ouders te bespreken, met hen af te stemmen over een mogelijke aanpak en waar nodig door te verwijzen. De peuterspeelzaal heeft met andere woorden een belangrijke functie daar waar het gaat om vroegsignalering.

Uitwisselen

De leidster heeft als taak om goede contacten met de ouders op te bouwen en te onderhouden. Dit is een belangrijke voorwaarde om ervaringen uit te kunnen wisselen over het kind met betrekking tot de ontwikkeling en opvoedingsaspecten thuis en op de peuterspeelzaal. Wanneer een leidster zich zorgen maakt over de ontwikkeling van de peuter, zal zij dit met de ouders bespreken. De

peuterspeelzaal heeft ook een ontmoetingsfunctie voor de ouders onderling. Tijdens het brengen en halen van kinderen wisselen leidsters en ouders (en ouders onderling) informatie uit over hun kind. Daarbij kunnen tips over de opvoeding uitgewisseld worden. Deze uitwisseling met de leidsters en de andere ouders is een steun voor de ouders bij de opvoeding.

De pedagogische uitgangspunten

Het pedagogisch beleid kent de volgende vier uitgangspunten:

- Het bieden van emotionele veiligheid
- Het bevorderen van de ontwikkeling van persoonlijke competenties
- Het bevorderen van de ontwikkeling van sociale competenties
- De overdracht van normen en waarden

Ad. 1: het bieden van emotionele veiligheid

De peuterspeelzaal 't Speulhuus wil de kinderen een veilige basis bieden; een ontspannen plek waar de kinderen zichzelf kunnen zijn. Voor peuters is dat enorm belangrijk. Het bieden van veiligheid is belangrijk omdat het bijdraagt aan het welbevinden van kinderen. Daarnaast is het de belangrijkste voorwaarde om optimaal gebruik te kunnen maken van de ontwikkelings-mogelijkheden die de speelzaal biedt.

Bij het realiseren van emotionele veiligheid wordt een viertal dimensies onderscheiden.

1. emotionele ondersteuning
2. respect voor de autonomie van het kind
3. het bieden van structuur
4. goede informatie en uitleg geven

Emotionele ondersteuning

Aan het bieden van emotionele veiligheid wordt veel aandacht geschonken. De peuters moeten het gevoel hebben "er te mogen zijn". De relatie van de leidster met de kinderen speelt daarin een grote rol. Daarom zullen de kinderen op de peuterspeelzaal zoveel mogelijk te maken hebben met een "eigen" leidster waarmee zij een vertrouwensrelatie kunnen opbouwen.

Het bieden van veiligheid vraagt van de leidster ook een aantal vaardigheden en kwaliteiten. De professionele houding van de leidster maakt een veilige band tussen haar en de peuter mogelijk. De peuter leert erop vertrouwen dat de leidster beschikbaar is wanneer hij/zij haar nodig heeft. De twee kenmerken hiervan zijn:

- De leidster is sensitief, dat wil zeggen gevoelig voor signalen die het kind uitzendt; de leidster doet telkens moeite aan te voelen en te begrijpen wat de peuter wil, doet of bedoelt.
- De leidster is responsief; zij heeft niet alleen oog/oor en begrip voor de signalen van de peuter, zij reageert ook tijdig op de signalen van de kind, op een respectvolle, vriendelijke en accepterende manier waardoor de peuter zich gewaardeerd, begrepen en serieus genomen voelt.

Respect voor de autonomie

Wanneer een kind zich emotioneel ondersteund voelt door de opvoeder, gaat het op verkenning uit. Voor een kind is het van belang dat de opvoeder het kind daarbij zo veel mogelijk de ruimte geeft en het respecteert in zijn/haar autonomie. Dit betekent in de praktijk van de opvoeding: de zelfstandigheid bevorderen en de eigenheid van het kind respecteren.

Het bieden van structuur

Om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte aan zelfstandigheid en autonomie van het kind is het van belang dat een kind ervaart dat er een duidelijke structuur is en dat er regels zijn. Het bieden van structuur is hetzelfde als het bieden van houvast dat nodig is voor het kind om zelfstandig activiteiten te kunnen en te durven ondernemen. Het bieden van structuur wordt vormgegeven door het consequent hanteren van hetzelfde dagritme, waardoor het kind weet wat het te wachten staat; herkenbaarheid is voor peuters heel belangrijk.

Het geven van informatie en uitleg

Om de wereld te leren begrijpen, heeft een kind informatie en uitleg nodig. Het is belangrijk dat de informatie en de uitleg aansluit bij de behoefte, de belevingswereld, de aandacht en het ontwikkelingsniveau van het kind. Naarmate de informatie beter is afgestemd op het niveau, draagt deze meer bij aan de ontwikkeling van het kind. Het kind krijgt het gevoel dat het serieus wordt genomen waardoor het zelfvertrouwen toeneemt.

Ad. 2: het bevorderen van de ontwikkeling van persoonlijke competenties

De capaciteiten van een kind hangen samen met wat het kind in aanleg heeft gekregen. De aanleg is wat de mens in het leven van zichzelf meebrengt, van binnenuit. We kunnen die aanleg zien als ontwikkelingsmogelijkheden van de mens. Die mogelijkheden zijn nog niet uitgebouwd, ze zijn nog maar in aanleg. Andere mensen kunnen het uitbouwen van deze mogelijkheden vergemakkelijken, maar uiteindelijk is het kind zelf degene die alles in zich op moet nemen en het zich eigen moet maken. Belangrijk voor de ontwikkeling van een kind is, naast het niveau dat hij/zij al heeft bereikt, het telkens net een stapje verder te helpen. Wat een kind vandaag met hulp van een volwassene kan, zal het in de toekomst zelfstandig kunnen. Het kind wordt uitgedaagd zijn capaciteiten te gebruiken. Hierbij is het echter van belang dat het kind niet onder- of overvraagd wordt en dat leidsters oog en oor hebben voor de ontwikkelingsmogelijkheden van elk individu. Elk kind is immers uniek! Belangrijk voor de persoonlijke competentie van ieder kind is het aanbieden van een rijke voorbereide omgeving en diverse activiteiten waarbij alle ontwikkelingsgebieden aan bod (kunnen) komen.

De peuterspeelzaal verstaat onder persoonlijke competenties de persoonskenmerken zoals zelfredzaamheid, zelfstandigheid, eigenwaarde, zelfvertrouwen, weerbaarheid en veerkracht, flexibiliteit en creativiteit in het omgaan met verschillende situaties. Eigenschappen die een kind nodig heeft om problemen aan te pakken en zich aan te passen aan eventueel veranderende omstandigheden.

Persoonlijke ontwikkeling betekent ook dat kinderen in hun waarde worden gelaten, dat ze de ruimte en vrijheid krijgen voor hun denken, spreken en doen, dat ze kunnen gaan en staan waar ze willen. Dat betekent in de praktijk dat er aandacht is voor de eigen inbreng van de kinderen, voor hun eigen mening, hun eigen initiatief en hun eigen wil. Dus ruimte voor de eigen ik van ieder kind, het kind mag zijn wie het is. Door eigen initiatieven en eigen mening kunnen kinderen zichzelf zijn. Ze leren dat ze zich niet anders voor hoeven te doen dan ze zijn. Kinderen krijgen daardoor een positief zelfbeeld en hun zelfvertrouwen wordt vergroot. Kinderen ontwikkelen zich beter wanneer ze de mogelijkheid krijgen om datgene te doen wat hen het meest interesseert op dat moment.

Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker aandacht heeft voor wat een kind doet met zijn/haar eigen talenten. Het uitgangspunt is dat als een kind zijn/haar eigen talenten goed kan benutten het in staat is om zelfvertrouwen op te bouwen. In de ontwikkeling van een kind zijn er heel veel stappen vooruit die erkenning en waardering verdienen; erkenning en waardering voor talenten zorgt voor meer zelfvertrouwen.

Ad. 3: het bevorderen van de ontwikkeling van sociale competenties

De peuterspeelzaal is bij uitstek de plaats waar peuters sociale ervaringen kunnen opdoen, het is een leeromgeving waar kinderen al op jonge leeftijd kunnen leren om samen te spelen en om samen te werken en om samen te ervaren. Het deel uitmaken van een groep en deelnemen aan gezamenlijke groepsgebeurtenissen zorgen voor een prille ontwikkeling van sociale vaardigheden.

Natuurlijk dient de leidster als voorbeeld voor alle kinderen. Maar de leidster zal ook gericht kinderen in hun spel en tijdens activiteiten aanzetten tot samen spelen, samen werken en samen ervaren. Zij zal de contacten tussen kinderen tot stand brengen en in goede banen leiden. Zij zal streven naar gelijkwaardige participatie van alle kinderen, niet alleen tijdens kringactiviteiten maar gedurende alle momenten van de dag. Het samenzijn met een vertrouwde leidster en bekende leeftijdgenoten bevordert de ontwikkeling van relaties en het gevoel van veiligheid en verbondenheid binnen de groep.

Als voorbereiding op het leven in een samenleving is het in de groepsdynamiek van de peuter-groep belangrijk dat de kinderen leren om rekening te houden met elkaar, samen te delen en elkaar te helpen. Alle kinderen van de groep zijn belangrijk en niemand mag buitengesloten worden. Respect is

daarbij het sleutelwoord; met respect omgaan met andere kinderen en met de leidsters. Met respect omgaan met de omgeving en met respect omgaan met het speelmateriaal.

Een gevarieerd aanbod van spelmaterialen draagt bij aan het sociale leren en ervaren. De peuterspeelzaal beschikt over voldoende spelmaterialen voor individueel maar ook voor gezamenlijk spel. Een aanbod dat tegemoet komt aan de behoefte tot gezamenlijk ervaren van plezier en succes.

Ad. 4: het overbrengen van waarden en normen

In de setting van de peuterspeelzaal krijgen kinderen de kans om zich waarden en normen, de "cultuur van de samenleving" eigen te maken. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaalde gedragingen, dingen of gebeurtenissen. Het zijn ideeën of opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Waarden zijn onmiskenbaar cultuurgebonden, ze veranderen in de loop van de tijd en ze variëren per samenleving. Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften waarin duidelijk wordt welk gedrag gewenst en welk gedrag ongewenst wordt gevonden. Binnen de peuterspeelzaal staat een aantal waarden centraal:

- plezier
- veiligheid
- rust, reinheid, regelmaat
- eigenheid, autonomie
- respect voor jezelf, respect voor anderen
- respect voor de omgeving
- zelfredzaamheid, zelfstandigheid
- erkenning en waardering

Het overbrengen van de waarden en normen komt tot uiting in:

- de rol van de leidster
- intermenselijke relaties in de groep
- communicatie
- diversiteit
- rituelen en vieringen
- gezamenlijke verantwoordelijkheid

De rol van de leidster

Het gedrag en de houding van de leidster speelt een cruciale rol bij de morele ontwikkeling van kinderen. Welke waarden en normen de leidster doorgeeft, heeft deels te maken met de opvoedingsideeën die zijn vastgelegd in de pedagogische visie van de peuterspeelzaal. Binnen de kaders van deze visie spelen ook de persoonlijke normen en waarden die de leidster in haar eigen jeugd heeft meegekregen een rol. De leidster geeft op de volgende wijze aan de peuters de waarden en normen door: door verbaal of met lichaamstaal aan de kinderen duidelijk te maken welk gedrag zij goedkeurt en welk gedrag zij afkeurt maar bovenal door te fungeren als een voorbeeld door respectvol naar de kinderen te zijn. De leidster kweekt een vertrouwensband met de kinderen, die de basis vormt voor het begrip van de kinderen voor de noodzaak van regels en afspraken.

Intermenselijke relaties in de groep

In een groep voeden kinderen elkaar ook op. Zeker als de groepsregels duidelijk zijn. De kinderen krijgen de kans om de regels en gewoonten te leren kennen en begrijpen. Kinderen leren samen te spelen, leren samen te delen en zelf te ontdekken wat al dan niet mogelijk is in de omgang met leeftijdsgenootjes. Het belangrijkste uitgangspunt is het hebben van respect voor elkaar.

Communicatie

Voor het tonen van emoties van welke aard ook (blijdschap, boosheid en verdriet) moet ruimte en respect zijn. Kinderen worden gestimuleerd om deze emoties bij zichzelf en bij anderen te herkennen en zich te uiten. Ook wordt interactie gestimuleerd, bijvoorbeeld bij het oplossen van conflicten. De leidster heeft ook op communicatief gebied een voorbeeldfunctie. Kinderen leren rekening te houden met elkaar, door naar elkaar te leren luisteren en op positieve wijze naar elkaar te leren reageren. De leidsters is zich bewust van haar voorbeeldfunctie en hanteert de waarden en normen in de omgangsvormen zoals die op de peuterspeelzaal gelden. Algemeen geldende omgangsvormen zoals elkaar begroeten, dank je wel zeggen, etc. gelden als norm.

Diversiteit

De peuterspeelzaal wordt bezocht door kinderen en ouders met verschillen in culturele achtergrond en levensovertuiging en geloofsovertuiging. Dit betekent voor de leidster dat zij vanuit een respectvolle benadering aandacht besteedt aan de verschillen tussen mensen en hun culturen. Dit leert kinderen respect op te brengen voor ieders gewoontes op dit gebied. Binnen de grenzen en doelstellingen van de peuterspeelzaal, wordt aan verschillende wensen van ouders tegemoet gekomen. Kinderen komen er in aanraking met andere aspecten van de cultuur en de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Deze verschillen worden als verrijking beschouwd.

Rituelen en vieringen

Binnen de speelzaal wordt aandacht besteed aan feesten en rituelen, de westerse en de christelijke feesten (zoals Sinterklaas en Kerst). Voorspelbaarheid in het groepsgebeuren zit ook in de dagelijkse en feestelijke gewoonten en rituelen. Samen met de peuter uitzwaaien, samen zingen voor het eten en het drinken, het zingen en trakteren bij de verjaardag van een peuter of bij afscheid van de groep. Feestvieren is samen plezier maken, samen van de sfeer genieten en samen van de traktatie genieten. Het roept emoties op zoals blij zijn en vrolijk zijn. Maar het ongewone kan voor de peuter ook spannend of zelfs angstig zijn. Het vieren van een verjaardag gebeurt in een vaste volgorde, zodat de peuters weten wat er gaat gebeuren. Maar ook wordt rekening gehouden met de eigenheid van de peuters. Niet iedere peuter staat graag in het middelpunt van de belangstelling.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

De peuterspeelzaal is een kleine samenleving, waar kinderen wordt geleerd dat ze samen verantwoordelijk zijn voor hun groep. Zo wordt kinderen geleerd om iets voor elkaar over te hebben, samen te delen of geduldig te zijn in het omgaan met elkaar. Regels die deze waarden zichtbaar maken in de peuterspeelzaal:

- samen opruimen na het spelen
- andere kinderen mogen meespelen
- om de beurt met speelgoed spelen
- wachten tot je aan de beurt bent
- elkaar helpen

Voor de kinderen is het belangrijk de regels te leren kennen, zodat zij weten wat er van hen verwacht wordt. Ook is het belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen, om in de gelegenheid gesteld te worden regels af te tasten en te ervaren wat er gebeurt, als ze daarin grenzen overschrijden. Het overbrengen van waarden en normen is van essentieel belang voor de persoonlijkheid en gewetensvorming van het kind.